

Mugu vanda okkum um grindadrápin

Oddagrein

HETTA er tíðin, tá grindarnar koma framvið oyggjum okkara og nakrar teirra leggja beinini her.

GRINDIRNAR hava ikki verið nógv seinastu árin, eitt nú er so eiðasort til bæði grind og spik hjá teimum flestu av okkum í høvuðsstaðnum, og nógv staðni kring landið er eisini smáligt. Ádrastaðni - á teimum góðu grindaplássunum - er ov mikið til.

HÓAST grindarnar hava verið fáar og smár sammet við tey góðu grindaárin, so verður kortini nógv tosað um grind. Fleiri fundir hava verið í seinastuni, har tað greitt er komið fram, at grindastovnurin er ikki hóttur. Tvørturímóti er hann sera væl fyrri.

GRINDIN hevur so eisini verið í fokus í øðrum sambandi, nevnlíga í spurninginum um heilsuvandan. Stór ráðstevna hevur verið í Norðurlandahúsinum, har kanning, sum feroingar hava gjørt, visir, at kyksilvur í ávisari mongd frá spiki og gindatvøsti kann hava ávirkan á heilsustøðuna hjá fólki. Um hetta fer at hava ávirkan á grindadráp ella matvanar okkara er enn óvist.

MEN hvussu og ikki, so er greitt, at grindarnar fara at leggja beinini í komandi tíð. Og hetta fellur so júst saman við feritíðini, tvs. tá útlendsk ferðafólk vitja.

SJÁLVANDI eiga vit ikki at bera okkum rætt at bara tí at fremmandafólk vitja - fyrri at tey á tann hátt ikki skulu fara heimaftur við eini andstygð móti feroingum. Tað má og skal vera okkara lutur, at vit bera okkum rætt at í grindadrápi alt árið, uttan mun til um fremmandafólk eru her ella ikki.

GRINDADRÁPIÐ má og skal fara fram á skynsamiligan og rættan hátt. Soleiðis er tað eisini í flestu førum, men ikki altíð. Og tað er einki minni enn ein vanlukka, um eitt av teimum mongu drápunum skal oyðileggja fyrri hini.

HETTA kreivur stóra ábyrgdarskulu frá grindamonnum, men tað kreivur meira enn tað. Eftir okkara tykki átti tað almenna at tryggja sær - nú grindarnar koma - at tað vóru eftirlitsfólk á staðnum, sum høvdu til uppgávu at siggja til, at alt frá drápi til upptøku, fór fram á besta hátt.

SOSIALURIN hevur frætt, at fleiri av umhvørvisfelagskapunum hava fólk í Føroyum, sum eru útgjörð við bæði myndatølum og bandupptakum - við tí einu uppgávu at útvega sær tilfar, sum kann koma feroingum í ringt ljós. Eftir tí vit hava skilt, so eru fleiri av umhvørvisfelagskapunum við at fyrireika seg til eina nýggja herferð móti grindadrápi.

EITT, sum umhvørvisfólkini fara at leggja seg eftir, eru springadráp. Tey meta springaran sum delfin, ið als ikki má drepast. Spurningurin er, um ikki feroingar eiga at umhuga at steðga springadrápi. Men tá er aftur spurningurin, um vit skapa presendens, tvs. at tá vit hava góðtíkið at steðga drápi av einum smáhvali, so fara umhvørvisfólkini at krevja av okkum, at vit eisini taka annar smáhval við. Hetta er eitt dilemma, sum gott kundi verið at hoyrt meiningar um.

HVAT enn verður gjørt burtur springadrápinum, so eiga vit at vanda okkum, tá vit drepa grind. Men vandin fyrri, at eitt fátal av feroingum, sum ikki duga ella vilja duga sær hógv, fara at forkoma umdømi okkara annars, er stóru. Tað er henda vanda, sum vit mugu gera alt fyrri at fyrirbyggja.

Sosialurin

Viðmerking

Vilhelm Johannesen, løgtingsmaður:

Samgongan hevur ongan eftirlønarpolitikk

Tað er sum í grindarakstri, tá illa gongst í hond og grindin verður givin upp fyrri skutul. Hvør maður roynir sum frægast at fáa nakað burtur úr grindini. Nakrir fáa nógv. Aðrir fáa lítið. Og uppafur aðrir fáa onki

Í 1959 gjördu feroingar eitt stórt framstig í eftirlønarspurninginum. Vit finga eina fólkapensión fyrri øll. Frammanundan vóru tað bert prestar, læknar og nakrir heilt fáir danskir og feroyskir tenastumenn, ið høvdu eina tryggja eftirlønarskipan. Men í dag mugu vit tverri ássanna, at fólkapensiónin er afturútsigld í mun til tað, hon var fyrri og eisini í mun til tað, hon er í hinum partinum av ríkinum.

Fyrri nøkrum árum síðani finga vit lógina um Samhaldsfasta Arbeidsmarknaðareftirlønargrunnin. Fyrri júst trimum mánaðum síðan fór grunnurin at gjalda út arbeidsmarknaðareftirløn til øll, sum fáa fólkapensión. Útgjaldið er 500 kr. um mánaðin til hvønn móttakara. Við uppskoti í løgtinginum í seinastu tingsetu, avgjörði javnaðarflokkurin eina varsliga roynd, við tí fyrri eyga at menna Arbeidsmarknaðareftirlønargrunnin, soleiðis at útgjaldið kundi gerast stórt. Men samgongan tók ikki undir, og úrslitið varð tí, at uppskotið fall.

Um somu tíð sum vit mugu ássanna at fólkapensiónin er afturútsigld og kunnu staðfesta, at samgongan ikki tekur undir við

at menna Arbeidsmarknaðareftirlønargrunnin, hendir tað, at landsstýrið gongur á odda við at gera avtalur við løntakarafeløg á almenna arbeidsmarknaðinum um lønarhækking, treytað av, at ávisur partur av lønarhækkingini skal í eftirlønargrunn. Á tí privata arbeidsmarknaðinum roynir Føroya Lívs-trygging at gera avtalur við løntakarafeløg um eftirlønarskipanir. Og peningastovnarir bjóða einstaklingum eftirlønstrygging við skattafyrirminni. Alt gott um tað, men er hetta nóg mikið, er hetta nógtandi?

Við hesi gongdini fáa løntakarar á almenna arbeidsmarknaðinum eina rímuliga trygd á ellisárum? Tað sama kann sigast um ein part av privata arbeidsmarknaðinum. Men hvat við øllum hinum? Og hini tað er restin av privata arbeidsmarknaðinum, umframt øll tey, sum av eini ella aðrari orsök ongantíð koma út á arbeidsmarknaðin. Her hugsi eg um heimaarbeiðandi kvinnur. Um fólk, sum eru brekað á ein ella annan hátt og tí ongantíð koma til arbeiðis. Ella tey, sum eru í egnari vinnu og tað kann vera í fiskivinnuni, landbúnaðinum, í

Ídnaðinum, handils- ella handverksvinnuni. Hvat við øllum teimum?

Skulu tey bara standa uttan fyrri múrarnar og hyggja inn í Kanans land. Um verandi gongd heldur fram, verður tað úrslitið. Hetta er sum í grindarakstri, tá illa gongst í hond og grindin verður givin upp fyrri skutul. Hvør maður roynir sum frægast at fáa nakað burtur úr grindini. Nakrir fáa nógv. Aðrir fáa lítið. Og uppafur aðrir fáa onki. Hetta hendir tá felags raksturinn er hildin uppá og formansbáturin hevur strikað flaggið. Tá gerst alt ein ruðuleiki og »sum best ber til« politikkurin fær valdið.

Á eftirlønarpøkinum er

støðan tann sama. Har er ruðuleiki og har valdar »sum best ber til« politikkurin. Her er ongin heildarpolitikkur. Ongin politikkur, sum tryggjar, at allir feroingar, uttan mun til um teir eru á almenna ella privata arbeidsmarknaðinum og uttan mun til, um teir eru á arbeidsmarknaðinum yvirhøvur, fáa trygd fyrri rímuliga góðum korum á ellisárum. Her er einans sjálvdráttur og onki samhaldsfesti at hómá.

Myndin er dýpur og fløkt. Hugtakið um FOLKAHEIMID FØROYAR, har fá hava ov nógv og færri ov lítið, er vorðið nógv kámar og eisini nógv fjarari. Og við teirri samgonguni, vit nú hava, er heldur ongin glotti fyrri framman.

Hetta er sera hugstoytt, serliga tá hugsað verður um, at verkamannafylkingin í samgongu umsitur bæði almannamál og arbeidsmarknaðarmál í landsstýrinum. Skil fæst neyvan á økinum fyrr enn javnaðarflokkurin tekur yvir og setur ein skilgøðan politikk út í kortið.

Klaksvik, 30. juni 1997
Vilhelm Johannesen

Føroya Banka tíðindi

Nú í nøkur ár hevur Føroya Banki sent heimatiðindi eina ferð um vikuna gjøgnum Lyngby Radio út um allan heim.

Hetta hava verið kærkomin tíðindi fyrri túsundtals feroyskar sjómenn, sum sigla víðf øroyskum og serliga við fremmandum skipum.

Hesi tíðini hevur man kunnað tikið úr »luftini« gjøgnum radiotelex hvønn mánadag kl: 16.30 utc. - ókeypis.

Men nú tá ið tey donsku tíðindini, sum bliva send hvønn dag, koma út, tá stendur ein regla eftir og hon er soljóðandi: DE FAEROESKE NYHEDER (FAEROE-PX) er ophœrt

pr. 1. juni 1997.

Hetta er eitt stórt afturstig fyrri okkum. Tit har heima kunnu nokk ikki skilja, hvussu stóran týðning hesi tíðindini hava fyrri okkum.

I dag sigla nógvir feroingar víð útlendskum skipum og búgva í fjarskotnum londum. Hava lítið samband við Føroyar og feroingar, men gjøgnum hesi heimatiðindi, sum koma eina ferð um vikuna fólðu teir seg altíð sum feroingar.

Nú er Føroya Banki hildin uppá at sponsora tíðindini, og hvat so?

Bankin skal hava tøkk fyrri árin, sum farin eru, men vit vóna at onkur ann-

ar kann taka tað uppafur.

Tað er kanska ein uppgáva fyrri fiskimanna-, navigatør- og maskinmeistarafeløgini í felag.

Latið ikki hesa góðu tíðindatænastu, sum varð givin okkum, fara í søguna. Tað hevði verið spell.

Vinarlig heilsan,

føroyingarnir við m/tr timmiarmiut

FLOGFRAKT * SJÓFRAKT

SAFARI TRANSPORT

GREIDA ALLAN FLUTNING & ØLL PAPPÍR

Tlf. 1 2222